

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านใหม่หนองแห่น หมู่ที่ 7 ตำบลหนองบัวศาลา
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาววารกรณ์ นาคโพธิ์กลาง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจังหวัดนครราชสีมา
ปีการศึกษา 2544

บัณฑิต อาสาพัฒนา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแห่น

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์เรืออากาศเอก ประโยชน์ คำสวัสดิ์

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านใหม่หนองแห่น หมู่ที่ 7 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2545 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2545

ผลการประเมินโครงการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแห่นฯ ทำให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านมีการบริหารจัดการที่ดี มีการจัดตั้งและการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ในเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประชาชนมีความเข้าใจในเรื่องกองทุนหมู่บ้านในระดับดี คณะกรรมการมีการแบ่งงานกันทำ และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนฯ สมาชิกผู้กู้ยืมมีรายได้เพิ่มจากการกู้ยืมเงินกองทุน สามารถสร้างรายได้ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตั้งแต่ได้จากความสามารถในการส่งคืนเงินกู้ก่อนครบกำหนดการชำระคืนได้หลายราย

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้สร้างประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้านได้ส่วนหนึ่ง นอกเหนือจากเงินงบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น อบต. นับว่าเป็นผลดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ย่อมต้องมีเกิดขึ้นบ้าง โดยเฉพาะกลุ่มผู้กู้ที่กู้เป็นรายปี ซึ่งขณะนี้ยังไม่ถึงกำหนดการส่งคืนเงินกู้ทำให้ยังไม่แน่ใจว่าจะมีปัญหาในเรื่องการคืนเงินหรือไม่ และเนื่องจากผู้ทำสารนิพนธ์มีเวลาจำกัดในการศึกษาเพียง 10 เดือน จึงสามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลได้บางส่วน หากมีระยะเวลาอันยาวนานกว่านี้ ก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์และเป็นจริงมากที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจหรือผู้ที่ต้องการศึกษาต่อไปในเรื่องกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างมาก

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

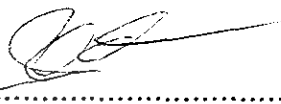
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

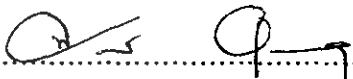
หน้าอนุมัติ

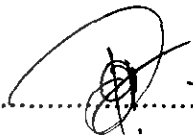
อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ
ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์เรืออากาศเอกประโยชน์ คำสวัสดิ์)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์พิระพงษ์ อุฑารสกุล)

.....
(สุทธิ บุญหมื่นไวย)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
คณะบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

7 10 2556

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ศึกเตอร์ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณะอาจารย์สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจังหวัดนครราชสีมา
  - อาจารย์เรืออากาศเอก ประโยชน์ คำสวัสดิ์ และอาจารย์สุทธิ บุญหมื่นไวย ที่ให้คำแนะนำ และตรวจทานการจัดทำสารนิพนธ์
  - ผู้ใหญ่บ้านใหม่หนองแหน ประธานกรรมการ และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแหนทุกท่าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ
  - ประธานและคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลาทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการจัดการประชุม
  - พัฒนาคำปลงหนองบัวศาลา ที่อนุเคราะห์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านใหม่หนองแหน
- ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วราภรณ์ นาคโพธิ์กลาง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์การประเมิน โครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี	3
4. วิธีดำเนินการ	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน โครงการ	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.2544	9
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	15
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล	16
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	18
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ	19

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	20
1. วิธีการประเมินโครงการ	20
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	21
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ	22
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	24
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	26
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	26
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	33
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่	35
4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	35
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	35
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	35
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	37
1. สรุป	37
2. ข้อเสนอแนะ	38
บรรณานุกรม	40
ภาคผนวก ก	41
ภาคผนวก ข	75
ภาคผนวก ค	81
ภาคผนวก ง	84
ประวัติผู้เขียน	139

สารบัญแผนภาพ

รูปที่ 4.1 ขั้นตอนการดำเนินโครงการชุมชนชีวิตธุรกิจไทย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	คู่มือการชำระเงิน	29
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้านใหม่หนองแห่น ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	32

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง เนื่องจากการขาดแคลนเงินทุนและขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ เสริมสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน รัฐบาลชุดปัจจุบันซึ่งมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี จึงมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและร่วมกันบริหารจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง หรือมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ต้องคอยพึ่งพาดูดกลืนจากอีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคตอีกทางหนึ่ง

หมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน และได้รับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรกองทุนของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตลอดจนการหาวิธีและมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงควรที่จะต้องมีการวิเคราะห์และติดตามประเมินผลการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อจะได้ทราบว่า นโยบายกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท จะมีศักยภาพหรือบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลหรือไม่ เพียงใด

สำหรับหมู่บ้านที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษา คือ หมู่บ้านใหม่หนองแวน ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านแล้ว และมีการปล่อยกู้แก่สมาชิกบางส่วน ซึ่งจะได้ศึกษาและติดตามประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านต่อไป

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1.) เพื่อต้องการศึกษาถึงกระบวนการดำเนินงาน และศักยภาพในการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านว่าจะบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.) เพื่อต้องการทราบถึงศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นว่า มีการพัฒนาโดยสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการเรียนรู้เพิ่มเติม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการวางแผนในการแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียงหรือไม่ อย่างไร

3.) เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้าง ที่ช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายในการบริหารจัดการ การกองทุนหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

4.) เพื่อทราบว่าชุมชนท้องถิ่นมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร หลังจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้รับอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทเข้ามา

3. กรอบความคิดทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นตามขั้นตอนความคิดความเชื่อ เพื่อต้องการทราบเกี่ยวกับปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเพราะความจำเป็นที่ต้องการจะแก้ไขปัญหา หรือสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา เมื่อได้คิดสร้างทฤษฎีหนึ่งขึ้นมาแล้วทฤษฎีนั้นก็ย่อมสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ทฤษฎี คือ ข้ออธิบายหรือคาดคะเนปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง อันเป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสามารถพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ ทฤษฎีจึงเป็นทั้งความรู้ความจริงและนำมาใช้เป็นแนวทางในการคาดคะเนหรือทำนายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างถูกต้อง (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน,2545) ตัวอย่างของทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่น ได้แก่

3.1 ทฤษฎีวิวัฒนาการของ เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer)

เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer, 1820-1903) นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษเสนอว่าสังคมจะวิวัฒนาการแบบเจริญก้าวหน้าขึ้นเสมอ จึงควรปล่อยให้มีการเปลี่ยนแปลงแบบเป็นไปเอง โดยไม่มีการแทรกแซงจากภายนอก การเปลี่ยนแปลงแบบนี้สมาชิกที่ปรับตัวได้อย่างเหมาะสมเท่านั้น จึงจะอยู่รอดและเจริญรุ่งเรือง ส่วนผู้ที่ไม่เหมาะสมก็จะสูญหายไป จำนวนสมาชิกในสังคมจะเพิ่มมากขึ้น สังคมจะมีลักษณะเหมือนอินทรีย์ (Organism) ของสิ่งมีชีวิตที่ประกอบด้วยโครงสร้าง ซึ่งมีความสลับซับซ้อนและวิวัฒนาการไปสู่ความแตกต่างกันมากขึ้น มีความหลากหลายในสังคมมากขึ้น (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน,2545)

3.2 ทฤษฎีการวิวัฒนาการทางสังคม (Social Darwinism)

ชาลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) การเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของสังคมรวมถึงชุมชนท้องถิ่นสามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลเชิงวิวัฒนาการตามทฤษฎีชาลส์ ดาร์วิน เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ปัจจัยที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงพื้นฐาน รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ใน

สังคม คือปัจจัยทางชีววิทยา การถูกเลือกและการอยู่รอดของสังคมและชุมชนท้องถิ่นก็คือความสามารถในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นแบบอย่างของการศึกษาและวิจัยทางสังคมวิทยาจะต้องเป็นแบบที่ใช้ในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน,2545)

3.3 ทฤษฎีว่าด้วยศักยภาพของวิวัฒนาการ (Theory of Evolutionary Potential)

เอลมัน อาร์. เซอร์วิส (Elman R. Service) นักมานุษยวิทยายุคปัจจุบัน ชาวอเมริกัน ได้เสนอสาระสำคัญของทฤษฎีว่าด้วยศักยภาพของวิวัฒนาการ ดังนี้

3.3.1 กระบวนการวิวัฒนาการมี 2 ประเภท คือ

- วิวัฒนาการทั่วไป (General Evolution) เป็นวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติมีลักษณะเช่นเดียวกับวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต กล่าวคือ วัฒนธรรมของมนุษย์เริ่มต้นจากวัฒนธรรมดั้งเดิมยุคก่อนอารยธรรม มาสู่ยุคอารยธรรม ยุคอุตสาหกรรม และยุคภาวะทันสมัยในยุคปัจจุบันตามลำดับ ซึ่งเป็นความเจริญก้าวหน้าทางสังคมโดยทั่วไป

- วิวัฒนาการเฉพาะ (Specific Evolution) เป็นวิวัฒนาการของสังคมแต่ละสังคมและมีส่วนสัมพันธ์กับวิวัฒนาการโดยทั่วไปในรูปของความสัมพันธ์ผกผันที่ตรงกันข้ามกัน

3.3.2 กระบวนการวิวัฒนาการเฉพาะ มีหลักการว่าด้วยความอึดตัว (Principle of Stabilization) ซึ่งเกิดขึ้นในตอนท้ายของการปรับตัว (Adaptation) เป็นสิ่งจำกัดการขยายตัว กล่าวคือกระบวนการวิวัฒนาการเฉพาะเป็นการปรับตัวของระบบให้เข้ากับภาวะแวดล้อมได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงขั้นสูงสุด ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้อีกต่อไป ดังนั้นถ้าหากวัฒนธรรมแบบต่าง ๆ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้คืออย่างเต็มที่แล้ว กระบวนการวิวัฒนาการก็จะหยุดนิ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นอีก แต่ในความเป็นจริงวิวัฒนาการทั้งจากอดีตและปัจจุบันยังคงเกิดขึ้นและคงจะมีต่อไปในอนาคต เนื่องจากการปรับตัวโดยส่วนรวมไม่สามารถกระทำได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่นั่นเอง

3.3.3 กระบวนการวิวัฒนาการมีการครอบงำ (Dominance) วัฒนธรรมที่ค้ำยกว่าโดยวัฒนธรรมที่สูงกว่า ทำให้วัฒนธรรมที่ค้ำยกว่าได้ปรับปรุงวัฒนธรรมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น แต่ถ้าวัฒนธรรมนั้นอ่อนแอมากเกินไปก็จะถูกครอบงำจนสูญสิ้นไป

3.3.4 วัฒนธรรมพัฒนาอย่างไม่เต็มที่ จะมีศักยภาพสูงกว่าวัฒนธรรมที่พัฒนาเต็มที่แล้ว ทิศทางของวิวัฒนาการจึงจะเป็นแบบสลับไปสลับมา (Zigzag) มากกว่าที่จะเป็นแบบเส้นตรงสายเดียว (Unilinear) ในทิศทางเดียวกัน จะเห็นได้จากการเคลื่อนย้ายแหล่งอารยธรรมของโลก จากดินแดนเมโสโปเตเมียไปสู่ดินแดนต่าง ๆ เช่น บาบิโลเนีย อียิปต์ ในช่วงระยะเวลาต่อมาเกิดความอึดตัวจึงวิวัฒนาการเชิงข้างลง วัฒนธรรมของกรีกซึ่งค้ำยกว่ากับวิวัฒนาการได้เจริญก้าวหน้าสูงกว่าเมื่อถึงจุดอึดตัว วัฒนธรรมของอาณาจักรโรมันได้เจริญก้าวหน้าแทนที่แล้วสลายตัวลงอีกจนกระทั่ง

ปัจจุบัน ยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือ กำลังเป็นบริเวณที่มีระดับวิวัฒนาการเจริญก้าวหน้าและทันสมัยมากที่สุดของโลก แต่เมื่อถึงจุดอับตัวก็จะมีสังคมอื่นเจริญก้าวหน้าแทนที่เช่นเดียวกัน กระบวนการวิวัฒนาการของแต่ละสังคมจึงไม่จำเป็นต้องเจริญก้าวหน้าตลอดไป แต่อาจจะมีทั้งความเจริญและเสื่อมโทรมตามความสามารถในการปรับตัวในแต่ละยุคแต่ละสมัย (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน,2545)

3.4 ทฤษฎีระบบเพื่อการพัฒนา (The System Theory)

ทฤษฎีระบบ คือ แนวคิดที่เชื่อว่าเอกภพแห่งนี้ (The Universe) เป็นหนึ่งหน่วยระบบ ซึ่งมีคุณสมบัติประการต่างๆ ได้แก่ เป็นหน่วยทำงาน มีขอบเขต มีผลผลิต มีกระบวนการ มีปัจจัยนำเข้า มีบริบท มีผลย้อนกลับ ประกอบขึ้นจากหน่วยระบบย่อยระบบจำนวนหนึ่ง เป็นหน่วยย่อยระบบหนึ่งของหน่วยภีระบบ มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดบนมิติเวลา มีที่มาที่อยู่และที่ไป (อ้างในชุดวิชาการวิจัยชุมชน,2545)

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ใช้ต้นแบบทางความคิดทฤษฎีระบบที่เรียกว่า ชิพโมเดล (CIPP Model) เพื่อประเมินโครงการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแห่น ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยคำว่า CIPP Model มาจาก

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ (Output)

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงรวมถึง สภาพภูมิประเทศ และประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

หน่วยระบบ โดยรวมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนถูกสร้างขึ้นโดยบริบท (Context : C) คือ รัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของบริบทที่จะสร้างหน่วยระบบ และจัดหาปัจจัยนำเข้า (Input : I) เช่น บุคคล ทั้งบุคคลภายใน และบุคคลภายนอกชุมชน จะต้องมีความสัมพันธ์และจำนวนที่พอดี ตลอดจนสามารถกำหนดกระบวนการทำงาน (Process : P) และกำหนดเป้าหมายผลผลิต (Product : P ; Output : O) ของหน่วยระบบ

ประโยชน์ในการใช้ CIPP Model เพื่อศึกษาระบบหมู่บ้านใหม่หนองแห่น ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการและสมาชิกผู้กู้ โดยบริบทของหน่วยระบบ (Context) เป็นตัวกำหนดปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อ

ไปกำหนดกระบวนการของหน่วยระบบ (Process) เช่น ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดผลผลิตของหน่วยระบบ (Product) เช่น การปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้มีเงินทุนไปประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้

4. วิธีดำเนินการ

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 4.1 ศึกษาและทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4.2 ศึกษาสภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ รายได้ อาชีพของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่
- 4.3 ศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงาน
- 4.4 กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน การวางแผนการดำเนินการและการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแยกออกเป็น
  - 1.) กำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินโครงการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
  - 2.) วางแผนการดำเนินงาน เช่น การกำหนดมติเวลา ระยะเวลาสิ้นสุดการดำเนินงาน
  - 3.) กำหนดวิธีการเก็บข้อมูล เช่น การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต หรือการอภิปรายกลุ่ม และข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ง)
- 4.5 วิเคราะห์และสรุปผลการประเมินโครงการจากข้อมูลที่ได้
- 4.6 นำเสนอผลการประเมินโครงการในรูปของสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลจากการศึกษาถึงศักยภาพในการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์คาดว่าจะได้ประโยชน์ดังนี้

- 5.1 เพื่อได้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงาน และศักยภาพในการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 5.2 เพื่อได้ทราบถึงศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนท้องถิ่นว่ามีการพัฒนาโดยสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการเรียนรู้เพิ่มเติม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการวางแผนในการแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 5.3 เพื่อทราบว่ายังมีปัจจัยใดบ้างที่ช่วยส่งเสริม หรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายในการบริหาร

จัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

5.4 เพื่อทราบถึงเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่น หลังจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้รับอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทเข้ามา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

5.5 ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการศึกษาที่มีระเบียบวิธี ซึ่งสามารถนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

การประเมินโครงการต่าง ๆ ต้องมีข้อมูลที่ชัดเจนและใกล้ความจริงมากที่สุด ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเครื่องมือในการเก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็น แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต นอกจากนี้เรายังสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์และประเมินโครงการเพื่อทราบถึงศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เลือกไว้ซึ่งเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินโครงการฯ ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ศึกษา
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินแบบชีพท์โมเดล
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลสร้างขึ้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง แก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในท้องถิ่น ตลอดจนเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจะ บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้นั้น ควรจะประกอบไปด้วย

- 1.) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.) การบริหารจัดการของคณะกรรมการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน

3.) การยกระดับให้หมู่บ้าน หรือชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ

4.) การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.) เป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ เป็นทุนเรียน และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาขาดแคลนทุนทรัพย์ในยามฉุกเฉิน

2.) ให้ชุมชนท้องถิ่นได้รู้จักการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพที่สุดโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รู้จักการใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเองได้หรือรู้จักการใช้ชีวิตอยู่แบบพอเพียง

3.) เพื่อให้เศรษฐกิจระดับรากหญ้าได้รับการกระตุ้น ซึ่งจะส่งผลไปถึงเศรษฐกิจในระดับประเทศ

4.) เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีความเข้มแข็ง สามารถแก้ปัญหาโดยแผนการที่ชุมชนได้ร่วมกันจัดทำขึ้น

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1.) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2.) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

3.) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

4.) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านใหม่หนองแวน หมู่ที่ 7 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาอยู่ จำเป็นจะต้องใช้นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าวมาเพื่อใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คนให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คนแต่ไม่เกิน 7 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างกรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มเติมขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบกำหนดตามวาระ หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 1.) ตาย

- 2.) ลาออก
- 3.) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4.) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5.) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนคนไร้ความสามารถ
- 6.) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1.) กำหนดนโยบายการจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2.) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3.) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4.) กำหนดแผนงานและออกระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางในการบริหารงานกองทุน
- 5.) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6.) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
- 7.) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8.) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9.) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐ วิชากิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10.) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้ คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11.) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1.) เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2.) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- 3.) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
- 4.) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้ง นโยบายและ แนวทางการบริหาร กองทุน
- 5.) ดำเนินการ และประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 6.) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 7.) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการ กองทุน
- 8.) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการ เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9.) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 10.) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11.) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบ

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน ตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งกล่าวว่า

- 1.) จะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
- 2.) การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้ระบุไว้ดังนี้

- 1.) เป็นผู้มิใช่อยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2.) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
- 3.) จะต้องปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 4.) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5.) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 6.) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แคร่หรือการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
- 7.) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 8.) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 9.) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20(3) และ (4)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องดำเนินการและกรอกข้อมูลลงในแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ก) ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 นั้น ได้แก่

1.) ความพร้อมความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองรวมทั้งการแสดงออกอย่างชัดเจนซึ่งความพร้อมในการเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุน และการควบคุมดูแลกันเองในการใช้ประโยชน์จากกองทุนของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เป็นความพร้อมในส่วนของคุณลักษณะ ทั้งด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน และกองทุนสวัสดิการ และความพร้อมในการบริหารจัดการกองทุน

3.) การบริหารจัดการกองทุนที่สอดคล้อง และเกื้อกูลกันในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และกองทุนทางสังคมหรือกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น

4.) การมีระบบการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก และมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการพึ่งพาตนเอง มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของบัญชีกองทุนหมู่บ้านและบัญชีเงินฝากตั้งจะ เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงาน (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ข)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ของบ้านใหม่หนองแวน หมู่ที่ 7 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีนิสัยซื่อสัตย์สุจริต และเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิก จึงต้องกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแวน ซึ่งแยกได้เป็น 6 หมวดด้วยกันคือ

หมวดที่ 1 สถานที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแวน

กองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแวน ตั้งอยู่ที่ 78 หมู่ที่ 7 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30000

หมวดที่ 2 วัตถุประสงค์ของกองทุน

- 1.) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2.) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น และการฝากเงินสัจจะ
- 3.) เพื่อให้บริการกู้เงินแก่สมาชิก
- 4.) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม

หมวดที่ 3 แหล่งที่มาของเงินกองทุน

- 1.) เงินที่ได้รับจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2.) เงินกู้
- 3.) ดอกผล
- 4.) เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5.) เงินฝากสัจจะ
- 6.) เงินค่าหุ้น
- 7.) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

หมวดที่ 4 คุณสมบัติของสมาชิก

- 1.) ผู้สมัครสมาชิก จะต้องเป็นผู้ที่มีที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านใหม่หนองแวน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ตามทะเบียนบ้าน
- 2.) มีอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป
- 3.) มีความรู้ ความเข้าใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
- 4.) มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อย 10 หุ้น แต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

หมวดที่ 5 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

ผู้สมัครจะต้องยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนปีละ 1 ครั้ง จะสมัครเป็นบุคคลหรือกลุ่มแล้วแต่ความสมัครใจ เมื่อผู้สมัครผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการกองทุนให้เข้าเป็นสมาชิกแล้ว จะต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าจำนวน 10 บาท ค่าหุ้นและเงินฝากสัจจะภายใน 15 วัน นับจากวัน

ที่ได้รับแจ้งเข้าเป็นสมาชิก สมาชิกต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นราย ๆ ละ 10 บาท โดยสมาชิกจะต้องชำระเมื่อได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการ และจะต้องชำระภายใน 15 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการกองทุน และสมาชิกจะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 10 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน หุ้น ๆ หนึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 10 บาท โดยชำระค่าหุ้นและเพิ่มหุ้นได้ปีละ 1 ครั้ง ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี โดยจำนวนหุ้นทั้งหมด 5,000 หุ้น ชำระโดยใช้เงินสด ส่วนเงินฝากสัจจะ สมาชิกจะต้องส่งทุกเดือน ๆ ละเท่า ๆ กัน วงเงินไม่ต่ำกว่า 10 บาท และสูงสุดไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน ทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน และสามารถเพิ่มเงินฝากสัจจะ ได้ปีละ 1 ครั้ง ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี สมาชิกสามารถถอนและปิดบัญชีได้เมื่อพ้นจากการเป็นสมาชิก

หมวดที่ 6 การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก

สมาชิกจะฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก ในกรณีดังต่อไปนี้

- 1.) ตาย
- 2.) ลาออก และได้รับการอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- 3.) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 4.) จงใจฝ่าฝืนระเบียบกองทุนหรือไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกองทุน
- 5.) จงใจปิดบังความจริง อันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัคร
- 6.) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพ อาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 1 ปี

ให้คณะกรรมการกองทุน นัดประชุมสมาชิกอย่างน้อยปีละครั้ง และต้องมีสมาชิกกองทุนเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดจึงจะครบองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมสมาชิกกองทุน ให้ถือเสียงข้างมากเกินกึ่งหนึ่งของสมาชิกกองทุนทั้งหมด

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การกู้ยืมเงินกองทุน ได้แบ่งประเภทการกู้ยืมไว้เป็น 5 ประเภท สมาชิกสามารถยื่นขอเงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรม ดังนี้

- 1.) การพัฒนาอาชีพ
- 2.) การสร้างและหรือการเพิ่มรายได้
- 3.) การสร้างงาน

4.) ลดรายจ่าย

5.) กู้บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

6.1 เกณฑ์การพิจารณาให้เงินกู้ ของหมู่บ้าน บ้านใหม่หนองแห่น หมู่ที่ 7 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พิจารณาจากโครงการที่ระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมที่ชัดเจน เพื่อขอกู้ในกรณีที่กู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน สร้างรายได้หรือลดรายจ่ายโดยโครงการจะต้องสามารถดำเนินการได้จริง และมีความเป็นไปได้ทางการตลาด และเห็นได้ชัดว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน สมาชิกสามารถขอกู้เงินกองทุนได้รายละไม่เกิน 20,000 บาท และจะต้องมีผู้ค้ำประกันที่เป็นสมาชิกกองทุนจำนวน 2 คน หากมีความจำเป็นที่จะกู้มากกว่านี้ คณะกรรมการกองทุนจัดทำการประชุมสมาชิกเพื่อร่วมกันพิจารณา แต่การขอกู้นี้ต้องไม่เกิน 50,000 บาท และจะต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เช่น เอกสารสิทธิที่ดิน และมีผู้ค้ำประกันที่เป็นสมาชิกกองทุนจำนวน 2 คน ในกรณีที่กู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วน ผู้กู้สามารถขอกู้โดยทำสัญญาขอกู้เงินได้ไม่เกิน 3,000 บาท

6.2 การคิดดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนบริจาค แบ่งเป็น 2 ประเภท

- 1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 10 บาทต่อปี กรณีผ่อนชำระเป็นรายเดือนอัตราดอกเบี้ยจะลดลงตามเงินต้น
- 2) อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละ 5 บาทต่อปี
- 3) กรณีเงินกู้ฉุกเฉินหรือเหตุเร่งด่วน ผู้กู้จะต้องส่งคืนเงินต้นเต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายใน 60 วัน
- 4) ค่าปรับ กรณีผู้กู้ผิดสัญญา ผู้กู้จะต้องเสียค่าปรับอัตราร้อยละ 1 บาทต่อเดือน

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

1. รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล ของสตีฟเฟิลบีม

สตีฟเฟิลบีม กล่าวว่า การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา, 2545) โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

1.1 การดำเนินกิจกรรมของโครงการ มีขั้นตอนในการประเมิน 3 ขั้นตอน คือ

- 1.) กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- 2.) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.) วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

1.2 การประเมิน โครงการ ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินแบบ ซิปป์โมเดล (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษ ตัวแรกของประเด็นที่จะทำการประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

1.) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2.) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3.) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไขหรือปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4.) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยน โครงการ

1.3 การตัดสินใจ ที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน

1.) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

2.) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการโครงการ

3.) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4.) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ เลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

2. รูปแบบการประเมินของ อัลคิน

การประเมิน ตามความหมายของ อัลคิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจหรือใช้เป็น

ข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา,2545) โดยสามารถจำแนกการประเมินเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1. การประเมินระบบ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ เป็นการประเมินก่อนเริ่มดำเนินการโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
2. การประเมินวางแผนโครงการ เป็นการประเมินเพื่อหาแนวทาง หรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้การดำเนินการโครงการให้บรรลุจุดประสงค์
3. การประเมินระหว่างดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาการดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ หรือการดำเนินการอยู่ในขั้นตอนที่ควรจะเป็นมากหรือน้อยเพียงใด
4. การประเมินเพื่อพัฒนางาน เป็นการประเมินเพื่อแสวงหารูปแบบ แนวทาง หรือข้อเสนอแนะ ในการที่จะส่งเสริมให้โครงการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินเพื่อรับรองผลงาน ยุบ ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ เป็นการประเมินหลังจากสิ้นสุดโครงการ เพื่อตรวจสอบผลผลิตกับจุดประสงค์ของโครงการ และประมวลผลข้อเสนอแนะเพื่อรับรอง ปรับเปลี่ยน ยุบ หรือขยายโครงการต่อไป

อัลคิน ได้เสนอแนวคิดการประเมินที่เป็นระบบ คือ เริ่มต้นตั้งแต่การประเมินจุดประสงค์จนกระทั่งการประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการประเมินโครงการ แต่ยังคงขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลยังอยู่ในวงแคบ ๆ เท่านั้น (อ้างใน ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, 2545)

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมินแบบ ซิปป์โมเดล ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านละชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติเงินจัดสรรเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือยังไม่ได้รับการจัดสรรก็ตาม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยการให้บัณฑิตที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเข้าไปศึกษา ทำความเข้าใจ และเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อทำการวิเคราะห์และประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาลที่ได้ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาจัดทำให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มจากการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติที่ได้จากข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาเปรียบเทียบกัน หรืออาจเป็นการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความเพื่อจะนำไปใช้อธิบายประเด็นที่ต้องการ ซึ่งแบ่งประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกต มาเขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนด เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่นำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้

2.) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากค่าสถิติของข้อมูลต่างๆ นำมาเปรียบเทียบกัน เช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้าน ข้อมูลบริบทชุมชน ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จ.ป.ฐ.) ในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบและคำนวณเป็นอัตราส่วนร้อยละได้

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ก็เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน โดยการพัฒนาที่แท้จริงก็คือ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาด้านวัฒนธรรม ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยขั้นตอนในการวิเคราะห์ก็คือ การค้นหาปัญหาที่แท้จริง การค้นหาสาเหตุของปัญหา และการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งการหาข้อมูลต่าง ๆ อาจทำได้โดยการจัดเวทีหมู่บ้าน เวทีร่วมหลายหมู่บ้าน เวทีแยกตามอาชีพ เช่น เกษตรกร ค้าขาย รับจ้างทั่วไป เป็นต้น การใช้ข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนเป็นการนำข้อมูลตัวเลข ซึ่งเป็นสถิติต่าง ๆ มาเปรียบเทียบสถานะปัญหากับสถานะปกติ ซึ่งอาจแสดงเป็นอัตราส่วนร้อยละหรืออาจใช้เกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จ.ป.ฐ.) ในปัจจุบัน หรือข้อมูลบริบทชุมชนเป็นตัวชี้วัด เพื่อวิเคราะห์และประเมินศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ค)

9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแวน ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ใช้หลักวิชาการวิจัยชุมชนและการประเมินเพื่อการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการศึกษา และใช้แบบ บร. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่น (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ง) และใช้หลักการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล ในการประเมินโครงการฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

ความนำ

การประเมินโครงการเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องการมีการวางแผนงานในการประเมิน เพื่อความรวดเร็ว และได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน สามารถนำไปสู่การวิเคราะห์และการสรุปผลงานที่ได้ศึกษาวิจัยได้

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามรูปแบบซีพีพี (CIPP) สิ่งที่ต้องประเมินจะมีทั้งสถานะแวดล้อม (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) หรืออาจเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact) ซึ่งเป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินจะเป็นประโยชน์ในกระบวนการตัดสินใจ การสร้างเครื่องมือการออกแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งการประเมินดังกล่าวได้ใช้วิธีการประเมินแบบมีส่วนร่วม มีการระบุหัวข้อการประเมิน การออกแบบการประเมิน การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเข้าไปเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลจ.ป.จ. เป็นต้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการประเมิน ส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริง จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน

1. ประชากร (Population) หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ เป็นต้น หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น วัตถุ หิน แร่ธาตุต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่ผู้วิจัยสามารถมองเห็นและรับรู้ได้ ประชากรของการวิจัยจะมีลักษณะเป็นอย่างไรอย่างหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ย่อมขึ้นอยู่กับเรื่องที่คุณทำวิจัยต้องการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญ เนื่องจากประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยมีหลายลักษณะ เพื่อความสะดวกจึงจัดแบ่งประชากรของการวิจัยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1) ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) คือ ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถแจกแจงนับ

จำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด เช่น จำนวนนักเรียนในจังหวัดสระบุรี จำนวนรถยนต์ในจังหวัดปทุมธานี จำนวนอำเภอ และตำบลในประเทศไทย เป็นต้น

1.2) ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinte Population) คือ ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถจะนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด เช่น จำนวนเม็ดทรายที่อยู่บนหาดบางแสน จำนวนปลาในมหาสมุทร เป็นต้น (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน,2545)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างคือตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

2.1) วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร

2.2) ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้นจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา,2545) สิ่งที่ต้องพิจารณาในการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัด คือ ความชัดเจนของประเด็นในการประเมิน

3.1 หลักในการสร้างตัวชี้วัดที่ดี จำเป็นต้องมีหลักการในการดำเนินการ ดังนี้

- 1) สร้างตัว ชี้วัดที่เป็นตัวแทนหรือที่สำคัญเท่านั้น
- 2) ต้องพิจารณาข้อมูลที่อยู่ในระบบเป็นสำคัญ
- 3) คำอธิบายหรือการกำหนดตัวชี้วัดควรเป็นวลีที่มีความชัดเจน
- 4) ตัวชี้วัดอาจกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- 5) ค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ อาจคำนวณหาได้จากการใช้การเงนนับ อัตราส่วนสัดส่วน ค่าจากการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง หรือค่าการกระจายของข้อมูล

3.2 ขั้นตอนในการสร้างตัวชี้วัด

- 1) กำหนดตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ โครงการที่จะทำการประเมิน
- 2) การวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัด มีการจำแนกประเภท และลักษณะของตัวชี้วัด
- 3) การกำหนดเกณฑ์ของตัวชี้วัดที่แสดงระดับคุณภาพหรือ ระดับความพึงพอใจของตัวชี้วัด

ว่าเป็นลักษณะในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ

3.3 การกำหนดค่าตัวชี้วัด สามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ

1) การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลขโดยใช้ค่าสถิติง่าย ๆ อาทิ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ย เป็นต้น

2) การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งในบางกรณีอาจจะต้องแปลงการกำหนดค่าในเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณให้อยู่ในรูปของร้อยละหรือสัดส่วนระหว่างสิ่งที่ต้องการได้

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแห่น ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ใช้ตัวชี้วัดในการประเมินทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ที่ศึกษา (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ค) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากรจากจำนวน 929 คน หรือ 360 ครอบครัว โดยเลือกประชากรตัวอย่างมาจำนวน 100 ครอบครัว

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถจำแนกตัวชี้วัดเพื่อการประเมินตามแบบชีพพีโมเดล ดังนี้

1.) ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ได้แก่ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ผู้นำที่มีคุณธรรม การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชน

2.) ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ประชาชนในหมู่บ้าน

3.) ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ได้แก่ การร่วมกันแก้ไข ปัญหาของชุมชน โดยมีแผนงานที่คิด โดยสมาชิกในชุมชน เช่น ระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้าน

4.) ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินผลผลิต หรือผลลัพธ์ที่ปรากฏออกมา (Output Evaluation) ได้แก่ สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ และสามารถส่งคืนเงินกู้ตามเวลาที่กำหนด มีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ

การประเมินผลโครงการที่ดี ต้องมีเครื่องมือในการประเมินเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงที่สุด

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่

1.) แบบทดสอบ มีลักษณะเป็นชุดคำถามเพื่อต้องการทดสอบทางด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ อารมณ์ และการปฏิบัติ

2.) แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการศึกษา ซึ่งอาจเป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็นความรู้สึกรู้

3.) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก หรือกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้ วิธีนี้จะใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลค่อนข้างมาก ดังนั้นอาจจะต้องมีผู้สัมภาษณ์หลายคน

4.) แบบสังเกต เป็นแบบเก็บข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรม หรือปฏิกิริยาของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งและต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกต โดยมีการบันทึกข้อมูลทันทีที่สังเกตเห็นเหตุการณ์นั้น

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดี ควรมีคุณสมบัติดังนี้

1.) ความตรง หมายถึง เครื่องมือที่สามารถวัดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์พฤติกรรม เนื้อหาอย่างครบถ้วนและสภาพความเป็นจริง

2.) ความเที่ยง หมายถึง ความสามารถของเครื่องมือที่สามารถวัดซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้งแล้วได้ผลลัพธ์เหมือนกันหรือคล้ายกันมากที่สุด สามารถหาความเที่ยงของเครื่องมือได้โดยการนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างหลาย ๆ ครั้ง แล้วนำไปตรวจสอบ

3.) ความง่าย หมายถึง ความง่ายของเครื่องมือที่เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลทั้งในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้

4.) อ้ามาจ้จำแนก หมายถึง ความสามารถของเครื่องมือที่สามารถจำแนกสิ่งที่ต้องการวัดออกเป็นกลุ่มและประเภทได้อย่างชัดเจน

5.) ความเป็นปรนัย หมายถึง คุณสมบัติของเครื่องมือที่มีลักษณะ 3 ประการ คือ

5.1) ความถูกต้องตามหลักวิชา ใช้การตรวจสอบโดยใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ

5.2) ความเป็นปรนัยของการให้คะแนน จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนที่ชัดเจน ไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของผู้ให้คะแนนแต่ละบุคคล

5.3) การใช้ภาษา ภาษาที่ใช้ในเครื่องมือจะต้องง่าย และสอดคล้องกับการทำความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมาย

6.) ความมีประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถของเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ตามจุดประสงค์ ประหยัดเวลา แรงงานและทุนทรัพย์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือ

เอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามของในประเด็นที่ต้องการประเมิน (ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา,2545)

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1.) กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดประสงค์ ว่ามีอะไรบ้าง เป็นข้อมูลที่อยู่ในลักษณะใด ระดับของข้อมูลใด และจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดจึงจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูลตามที่ต้องการอย่างแท้จริง

2.) กำหนดแหล่งข้อมูล เป็นขั้นตอนของการพิจารณาแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลอยู่ที่ไหน พร้อมกับกำหนดขอบเขตของข้อมูลที่ต้องการอย่างครบถ้วนและสอดคล้องกับความต้องการ

3.) เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

4.) เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนของการเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีหลากหลายวิธี ที่มีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน

5.) สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนของการเลือกสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้จะได้เครื่องมือที่มีคุณภาพที่สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนและเชื่อถือได้

6.) การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง ซึ่งก่อนจะออกเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีการวางแผนและเตรียมการ วิเคราะห์ดำเนินการ เพื่อจะได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างครบถ้วน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความและสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ ระดับของข้อมูล เป็นต้น แล้วนำข้อมูลนั้น ๆ มาคำนวณด้วยมือ เครื่องคำนวณ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ (ชุดการประเมินเพื่อการพัฒนา,2545)

ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกได้ดังนี้

1.) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในรูปของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ ซึ่งข้อมูลสถิติก็คือข้อมูลหรือตัวเลขที่แทนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ ทั้งที่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือเหตุการณ์โดยจะต้องเป็นข้อมูลในภาพรวมที่มีจำนวนมาก

2.) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในรูปของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดไว้ แล้วสรุปผล โดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ความนำ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านใหม่หนองแห่น ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม และเข้าร่วมฟังการประชุมทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านตลอดจนความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก ความเข้มแข็งและความสามัคคีของประชาชนในหมู่บ้านซึ่งอาจส่งผลไปถึงระดับประเทศ ซึ่งผลการประเมินโครงการระดับหมู่บ้านอาจเทียบได้กับระดับประเทศ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ประชากรในประเทศไทยโดยพื้นฐานจะมีอาชีพเกษตรกรรวม ผลผลิตที่ได้มาก็จะนำมาแลกเปลี่ยนซื้อขายกันภายในกลุ่ม ต่อมาเมื่อมีการขยายตลาดออกไปก็มีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อผลผลิตออกไปขายตามที่ต่าง ๆ ซึ่งเกษตรกรในสมัยนั้นยังไม่รู้เรื่องการตลาดและไม่มีพาหนะที่สะดวกสบาย จึงต้องยอมขายผลผลิตให้แก่พ่อค้าคนกลางในราคาต่ำ เป็นเหตุให้เกษตรกรไทยมีรายได้น้อยได้ต่ำไปด้วย และด้วยเหตุนี้จึงดูเหมือนว่าความยากจนจะอยู่กับเกษตรกรไทยตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)

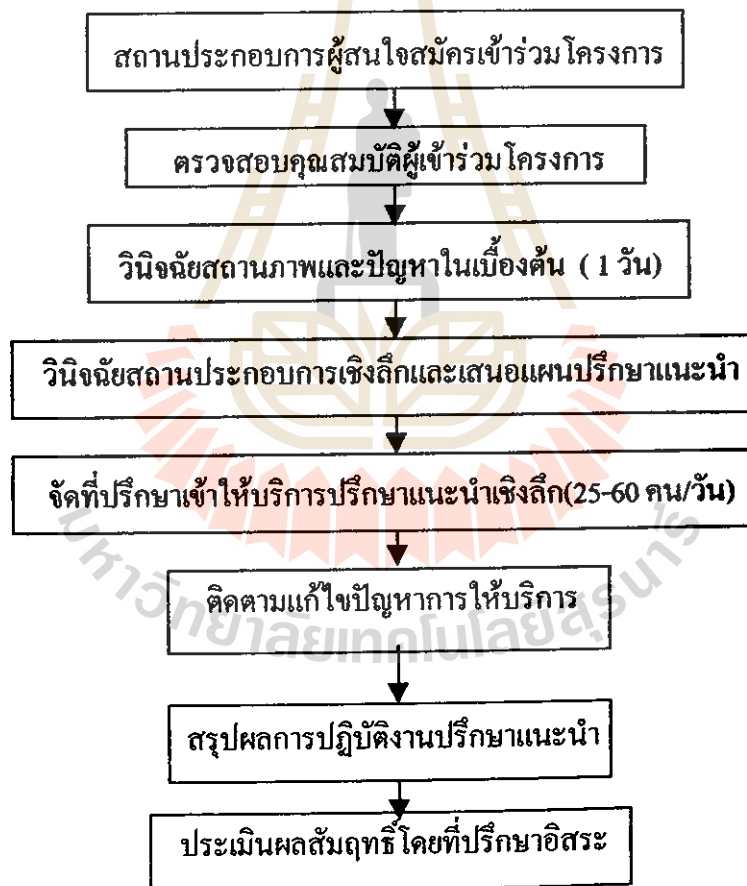
วิกฤตการณ์ทางการเงินและภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำตั้งแต่ปี 2540 ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไทยจำนวนมาก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงได้ทุ่มงบประมาณสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจกว่า 2,000 ล้านบาท โดยการร่วมมือกับ 8 สถาบัน ได้แก่

1. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ
2. สถาบันไทย-เยอรมัน
3. สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ
4. สถาบันยานยนต์
5. สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
6. บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม
7. สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

8. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น)

ร่วมกันจัด โครงการภายใต้ชื่อ “โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย” (Invigorating Thai Business : ITB) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ และดำเนินงานพลิกฟื้นธุรกิจให้สามารถดำเนินกิจการและรักษาสภาพการจ้างงานไว้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการยกระดับขีดความสามารถของกิจการให้พร้อมแข่งขันได้ในเวทีการค้าโลกและในระดับสากล (รายงานพิเศษ อัคนิด SMEs หวังฟื้นเศรษฐกิจผ่านโครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย,2545)

การดำเนินงานภายใต้โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย จะมีระยะเวลาเพียง 1 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2545 ซึ่งธุรกิจจะได้รับความช่วยเหลือจากที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ ช่วยชี้แนะและดูแลปรับปรุงแก้ไขกิจการ ทั้งด้านการผลิต การตลาด การบริหารจัดการหรือการเงิน ดังมีขั้นตอนแสดงในรูปที่ 4.1

รูปที่ 4.1 ขั้นตอนการดำเนินโครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย

ที่มา : รายงานพิเศษเรื่อง อัคนิด SMEs หวังฟื้นเศรษฐกิจผ่าน โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย วารสารข่าวการเงินธนาคาร ปีที่ 21 ฉบับที่ 237 มกราคม 2545

จากโครงการดังกล่าวผู้ประกอบการจะได้รับประโยชน์ คือ

1. ทราบข้อมูลสถานะอุตสาหกรรมและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง
2. ทราบสถานะปัจจุบันและจุดอ่อน จุดแข็งของโรงงาน
3. ทราบปัญหาในเชิงลึก และข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข
4. สามารถกำหนดเป้าหมายการรับบริการปรึกษาแนะนำ

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่ชะลอตัวทำให้การส่งออกสินค้าลดลง ดังตารางที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงดุลการชำระเงินของประเทศ ด้านมูลค่าการนำเข้าลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 15.1 ตามภาวะการส่งออก ดุลการค้าเกินดุล 275 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเมื่อรวมกับดุลบริการและบริจาดที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ซึ่งยังคงเกินดุล 256 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงไม่มากนัก ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล 531 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิขาดดุลลดลงจากเดือนก่อนมาก แม้ว่าภาคเอกชนโดยเฉพาะภาคธนาคารจะยังคงชำระคืนเงินกู้ที่ครบกำหนดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งธนาคารแห่งประเทศไทยชำระคืนเงินกู้ธนาคารกลางประเทศอื่น 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่เนื่องจากในเดือนนี้ภาคทางการมีการนำเข้าเงินกู้ในจำนวนใกล้เคียงกับเงินทุนไหลออก จึงทำให้เงินทุนไหลออกสุทธิลดลงมาก ดุลการชำระเงินเกินดุล 488 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2544 อยู่ ณ ระดับ 33.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเทียบเท่าการนำเข้าประมาณ 6.4 เดือน โดยมียอดคงค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าจำนวน 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2544 ดุลการค้าเกินดุล 1.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงมากจากระยะเดียวกันปีก่อนซึ่งเกินดุลถึง 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 5.7 และมูลค่าการนำเข้าลดลงเล็กน้อยเพียงร้อยละ 0.6 ดุลบริการและบริจาดเกินดุล 2.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงเล็กน้อยจากระยะเดียวกันปีก่อนที่เกินดุล 3.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนซึ่งเกินดุล 7.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดุลการชำระเงินเกินดุล 411 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

เดือนพฤศจิกายน 2544 ดุลการค้าชำระเงินเกินดุล 658 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน 2544 มีจำนวน 33.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเทียบเท่าการนำเข้า 6.5 เดือน โดยมียอดคงค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิจำนวน 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1 (รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธันวาคม 2544 ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544)

ตารางที่ 4.1 คุณการชำระเงิน

(หน่วย : ล้านบาทสหรัฐ)

	2544		ม.ค.-ต.ค.	
	ก.ย. ^{1/}	ต.ค. ^{1/}	2543	2544 ^{1/}
สินค้าออก เอฟ.โอ.บี	5,257	5,285	56,139	52,949
อัตราเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน (%)	-11.5	-14.3	20.9	-5.7
สินค้าเข้า ซี.ไอ.เอฟ.	4,976	5,010	51,502	51,197
อัตราเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน (%)	-6.8	-15.1	34.7	-0.6
คุณการค้า	281	275	4,637	1,752
คุณการบริการ	37	256	3,036	2,870
คุณบัญชีเดินสะพัด	318	531	7,673	4,622
เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิ	-940	-350	-8,302	-3,959
เอกชน	-227	-674	-8,123	-2,534
- ธนาคาร	546	-414	-5,305	-2,543
- ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	-773	-260	-2,818	9
ทางการ	-361	-1	-206	-506
ธนาคารแห่งประเทศไทย	-352	325	27	-191
ตลาดเคลื่อนสุทธิ	386	307	-1,115	-252
คุณการชำระเงิน ^{2/}	-236	488	-1,744	411

หมายเหตุ : 1/ข้อมูลเบื้องต้น 2/ข้อมูลจริง

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธันวาคม เล่มที่ 12 ปีที่ 41 ธนาคารแห่งประเทศไทย,2544

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ศรีเดช อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ได้ให้สัมภาษณ์ในนิตยสารการตลาด การไฟฟ้า เครื่องกล อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม ปีที่ 11 ฉบับที่ 123,2543 ได้เผยถึงสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยในปี 2542 ดีกว่า 2541 มีปริมาณสารพิษน้อยกว่า ผลจากการตรวจวัดคุณภาพอากาศ ตั้งแต่เดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2542 พบว่าฝุ่นละอองยังคงเป็นปัญหาสำคัญ แต่ระดับความรุนแรงได้น้อยลง ส่วนก๊าซโอโซนมีค่าเกินมาตรฐานเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะอากาศในกรุงเทพมหานคร นิตยสารเอเชียวิกได้เลื่อนอันดับให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อันดับที่ 13

คาดว่า ในสหัสวรรษหน้า แนวโน้มความรุนแรงของปัญหามลพิษทางอากาศจะลดน้อยลงอีก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินมาตรการอย่างต่อเนื่องในการควบคุมการระบายสารมลพิษจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ เช่น ยานพาหนะ โรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการต่าง ๆ ประกอบกับเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว มีส่วนทำให้กิจกรรมจากแหล่งกำเนิดที่สำคัญของสารมลพิษทางอากาศ เช่น การจราจร การก่อสร้าง รวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการต่าง ๆ ยังคงมีการชลดตัว

1.1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธันวาคม จากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งให้เห็นถึงภาวะการจ้างงานในเดือนพฤศจิกายน 2544 ซึ่งมีจำนวนผู้ประกันตนสูงกว่าระยะเดียวกันกับปีก่อน 40,404 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 แต่ถ้าเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า พบว่าจำนวนผู้ประกันตนลดลง 54,896 คน หรือลดลงร้อยละ 0.9 ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการตัดยอดผู้ประกันตนกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่หมดระยะเวลาผ่อนผันและ ไม่มีใบอนุญาตทำงานออกจากระบบ ประกอบกับมีการปรับลดลงของจำนวนผู้ประกันตนหลังจากที่มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุก 3 เดือนสุดท้ายของปี แสดงให้เห็นว่า เศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น ประชาชนมีงานทำมากขึ้น มีรายได้มากขึ้น ความเคียดแค้นในเรื่องการเงินก็จะน้อยลง ประชาชนมีเงินที่สามารถใช้จ่ายหนี้เงินกู้ได้

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท (บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท)

ในปัจจุบันประชากรในชนบทเริ่มมีการรวมกลุ่มเพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้มากขึ้น โดยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านคิดและประดิษฐ์ผลงานขึ้นมา และมีหน่วยงานของรัฐเข้าไปช่วยให้ความรู้ในด้านการตลาดมากขึ้น ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาและมีความเข้มแข็งมากขึ้น ภาพของความอ่อนแอ หรือการถูกเอารัดเอาเปรียบจึงลดน้อยลง

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

จากการร่วมกันรณรงค์ซื้อสินค้าไทยใช้ของไทย ที่มีการปลุกจิตสำนึกคนไทยอย่างค่อนเนื่อง ทำให้ปัจจุบันสินค้าไทยเป็นที่ต้องการทั้งชาวไทยเองและชาวต่างประเทศ เช่น สินค้าสิ่งทอ เครื่องหนัง อาหารไทย เป็นต้น ตลอดจนรายงานการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศก็ลดลง แสดงให้เห็นว่าคนไทยเริ่มที่จะนิยมสินค้าที่ทำจากฝีมือคนไทยด้วยกันเอง

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ใหม่หนองแห่น หมู่ที่ 7 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา หมู่บ้านใหม่หนองแห่นเป็นหมู่บ้านมาประมาณ 150 ปี โดยอยู่รวมกับบ้านใหม่หนองบอน ในสมัยก่อน

เรียกว่า “บ้านสวน” ต่อมาแยกมาเป็นบ้านใหม่ มีพื้นที่ประมาณ 15 ไร่ มาเปลี่ยนชื่อเป็น “บ้านใหม่หนองแห่น” ได้ประมาณ 30 ปี ซึ่งเริ่มแรกเดิมที่ยังระงูไม่ได้แน่ชัดว่าใครเป็นผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน แต่เมื่อแยกหมู่บ้านมาแล้วก็ได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านคนแรกขึ้นมาชื่อ นายหลอด เปล้ากระโทก และมีผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ นายทวีชัย กุดกระโทก และเนื่องจากหมู่บ้านใหม่หนองแห่นได้แยกตัวมาจากหมู่บ้านใหม่หนองบอน ดังนั้นประชาชนในหมู่บ้านใหม่หนองแห่นส่วนใหญ่จึงเป็นญาติกันกับประชาชนในหมู่บ้านใหม่หนองบอน หมู่บ้านใหม่หนองแห่นมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ คือ

- ทิศเหนือติดต่อกับบ้านหนองพลาถน ตำบลหนองระเวียง อำเภอเมือง
- ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย
- ทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านหนองบอน ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย
- ทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านอ่างหนองแห่น ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ค)

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านใหม่หนองแห่นจากอดีตส่วนใหญ่เป็นป่าเขตร้อน ในปัจจุบันไม่มีป่าเพราะชาวบ้านที่อาศัยอยู่ได้แปรสภาพป่าเป็นเรือกสวนไร่นาหมดแล้ว ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีถนนคอนกรีตเข้าหมู่บ้าน มีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้ ประชาชนได้บริโภคน้ำสะอาดทุกหลังคาเรือน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร เช่น ปลูกมันสำปะหลัง ทำนา เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย เป็นต้น ทำให้รายได้ส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้ในแต่ละปี บางปีราคาผลผลิตดีก็มีรายได้ดี แต่บางปีที่เศรษฐกิจตกต่ำราคาผลผลิตตกต่ำรายได้ก็จะลดลงตามภาวะเศรษฐกิจไปด้วย ในหมู่บ้านมีร้านค้าประมาณ 5-7 ร้าน สินค้าที่ขายเป็นสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่ต้องไปซื้อหาสินค้าไกล ๆ รายได้ก็จะใช้ในหมู่บ้าน

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

หมู่บ้านใหม่หนองแห่นปัจจุบันไม่มีวัด ไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน แต่ชาวบ้านก็ยังคงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาโดยไปทำบุญกันที่วัดใหม่หนองบอน หมู่บ้านใหม่หนองบอน ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกันและอยู่ใกล้ที่สุด ด้านการศึกษาชาวบ้านได้ส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนบ้านใหม่หนองบอน และโรงเรียนบ้านอ่างหนองแห่น ซึ่งอยู่ใกล้กับหมู่บ้านใหม่หนองแห่น และบางส่วนก็ไปเรียนในตัวอำเภอซึ่งจะเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านใหม่หนองแวนในด้านต่าง ๆ ซึ่งที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ยังมีข้อมูลในด้านอื่น ๆ อีก ซึ่งแสดงอยู่ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลต่าง ๆ ของหมู่บ้านใหม่หนองแวน ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะประชากร	จำนวน
1.จำนวนประชากรแยกเป็น	
- ชาย (คน)	442
- หญิง (คน)	487
2. จำนวนครัวเรือน	360
3. ช่วงอายุ (คน)	
- 1 วัน – 6 ปีเต็ม	181
- 6 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	293
- 14 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	70
- 18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	293
- 50 ปี 1 วันขึ้นไป	244
4. ในหมู่บ้านมีคนพิการ (คน)	9
5. อาชีพ (ครอบครัว)	
- ทำนา	130
- ค้าขาย	13
- ทำสวน	90
- ประมง	2
- รับจ้าง	150
- ปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์	12
- รับราชการ	8

ลักษณะประชากร	จำนวน
6. การศึกษา	
- ระดับประถมศึกษา	122
- ระดับมัธยมศึกษา	241
- นักศึกษาผู้ใหญ่	9
- สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	2

ที่มา : ข้อมูล จ.ป.ฐ.หมู่บ้านใหม่หนองแห่น ประจำปี 2544

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแห่น หมู่ที่ 7 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งใช้ผลการประเมินหน่วยระบบ A มีภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1.) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ในช่วงเริ่มต้นในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจและให้ความสนใจตลอดจนความร่วมมือน้อย และไม่คิดว่าการยื่นเรื่องขอรับเงินจัดสรรกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทจะได้น่าง่าย ๆ และยังไม่เข้าใจในเรื่องระเบียบกองทุนหรือข้อบังคับต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน แต่เมื่อกองทุนได้รับการจัดสรรเงินเข้ามาประชาชนในหมู่บ้านก็เริ่มมีความสนใจมากขึ้น หลายคนที่ไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐบาลให้นำเงินมาจัดสรรปล่อยกู้ให้สมาชิก ก็เริ่มหันมาสนใจและยื่นเรื่องขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น จนปัจจุบัน ยอดผู้กู้จำนวน 78 ราย จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 139 ราย

2.) เงิน 1 ล้านบาท เมื่อได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลเข้ามาแล้ว ทางคณะกรรมการได้มีการจัดสรรให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สามารถยื่นเรื่องขอกู้ได้ โดยสามารถกู้ได้ไม่เกินคนละ 20,000 บาท และจะต้องมีการระมัดระวังประสงค์ในการขอกู้ที่ชัดเจน หรือเป็นโครงการที่สามารถให้ผลตอบแทนได้จริงและมีความเป็นไปได้มากที่สุด โดยตามระเบียบแล้วสมาชิกสามารถขอกู้ได้ 1 ครั้งต่อ 1 ครอบครัว เมื่อชำระยอดที่ผู้ครบตามจำนวนหมดแล้วจึงสามารถขอกู้เพิ่มเติมได้อีก ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระจายเงินที่ได้รับจัดสรรให้สมาชิกมีสิทธิ์เท่าเทียมกันในการขอกู้เงิน

3.) คณะกรรมการหมู่บ้านมีการคัดเลือกมาจากประชาชนในหมู่บ้าน โดยในขั้นแรกได้จัดให้มีการประชุมในหมู่บ้าน โดยให้แต่ละครัวเรือนส่งตัวแทนมาเข้าร่วมประชุม เพื่อรับทราบและร่วมกันเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาดำเนินการ โดยประชาชนร่วมกันเสนอชื่อและ

ออกเสียงหนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง จนได้คณะกรรมการมาทั้งหมด 15 คน และคัดเลือกว่าใครควรดำรงตำแหน่งอะไรจึงเหมาะสมที่สุด โดยคณะกรรมการที่เลือกขึ้นมาจะต้องมีทั้งหญิงและชายในจำนวนที่เท่า ๆ กัน จากนั้นคณะกรรมการจึงร่วมกันร่างระเบียบข้อบังคับของกองทุนฯขึ้นมา และนำเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อพิจารณาจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านและหนึ่งล้านบาทให้แก่หมู่บ้าน

4.) อื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A เช่น การยื่นเรื่องขอกู้เงินของสมาชิก เพื่อนำไปประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้ ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้ประชาชนหันมาสนใจและทำความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ที่ดีของคณะกรรมการกองทุนในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันของประชาชนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1.) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า มีการระบุนคุณสมบัติผู้กู้ไว้อย่างชัดเจน ในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

2.) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า มีการลงรายละเอียดด้านการเงินที่ชัดเจน มีความโปร่งใส และมีหลักฐานในการโอนเงินการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกผู้กู้ ซึ่งสมาชิกกองทุนหรือประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข) นอกจากนี้ทางคณะกรรมการยังได้จัดให้มีผู้ตรวจสอบภายในและภายนอกเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งด้วย

3.) อื่น ๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A คณะกรรมการมีการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ที่เหมาะสมกับคณะกรรมการแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ทางเสียงและการติดประกาศให้ทราบถึงการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านอีกด้วย

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1.) ผลโดยตรง พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านให้ความสนใจในเรื่องระเบียบกองทุนมากขึ้นหลังจากที่เห็นแล้วว่าสมาชิกที่สามารถกู้เงินได้หลายท่าน จึงได้มีการยื่นเรื่องขอกู้เงินกันมากขึ้น

2.) ผลกระทบโดยตรง พบว่า สมาชิกกองทุนมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านไปสร้างงาน หรือเป็นทุนในการประกอบอาชีพที่ทำอยู่ เช่น เป็นทุนในการซื้อเครื่องมือเครื่องจักรในการประกอบอาชีพ การลงทุนซื้อเปิด, ไร่ มาเลี้ยงเพื่อสร้างอาชีพ หรือการนำเงินไปเป็นทุนหมุนเวียนในการซื้อสินค้าเพื่อการค้าขาย

3.) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ชุมชนมีความสามัคคี มีความเข้มแข็งมากขึ้น มีเวลาว่างในการอยู่กับครอบครัวมากขึ้น สมาชิกมีรายได้เพิ่ม ก็มีการต่อเติมหรือสร้างบ้าน พัฒนาที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น ตลอดจนมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แม้จะยังไม่มากนักก็ตาม

3. ผลการทดลองวิธีการใหม่

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแวน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำไร่ ทำนา ปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งมีการประกอบอาชีพเช่นนี้มาเป็นเวลานาน จนมีความชำนาญ ในปัจจุบันก็ยังคงประกอบอาชีพดังกล่าว โดยไม่มีการคิดค้นอาชีพหรือวิธีการประกอบอาชีพใหม่ ๆ

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพเกษตรกร ในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

4.1 อาชีพปลูกมันสำปะหลัง ปัจจัยนำเข้าที่ดีที่สุดได้แก่ เงินทุนที่กู้ยืมมาจากกองทุนหมู่บ้าน กระบวนการที่ดีได้แก่ ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศและภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้น

4.2 อาชีพค้าขาย ปัจจัยนำเข้าที่ดีที่สุดได้แก่ เงินทุนที่กู้ยืมมาจากกองทุนหมู่บ้าน กระบวนการที่ดีได้แก่ ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ การมีความคิดด้านการตลาดที่ดี ผลผลิตที่ดีด้านการมีเงินทุนสำหรับหมุนเวียนซื้อของมาขายให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ถ้ามีของขายมากหรือตามความต้องการของผู้ซื้อก็สามารถเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

5.1 ผลที่เกิดจากความสามัคคีของสมาชิกในหมู่บ้าน พบว่า หลังจากมีเงินกองทุนหมู่บ้านเข้ามา สมาชิกเริ่มมีการตื่นตัว มีการสอบถามการดำเนินงานของคณะกรรมการ ระเบียบกองทุน การกู้ยืมสมาชิกมาเข้าร่วมประชุมมากขึ้น

5.2 ผลที่เกิดจากการสร้างรายได้ พบว่า สมาชิกกองทุนมีการสร้างงาน สร้างรายได้มากขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5.3 ผลที่เกิดจากความรักใคร่ปรองดองกัน พบว่า สมาชิกมีเวลาว่างที่จะอยู่กับครอบครัวมากขึ้น มีการดูแล เอาใจใส่กันมากขึ้น

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

6.1 การเกิดกองทุน พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกให้ความสนใจ ร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาจนสำเร็จ

6.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า มีการดำเนินงานที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ คณะกรรมการมีการแบ่งงานกันทำที่ชัดเจน

6.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาน้อยหันมาเรียนศึกษาผู้ใหญ่ หรือผู้ที่ว่างงานก็มีการเรียนตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อการประกอบอาชีพกันมากขึ้น

6.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า มีการตั้งร้านค้าภายในหมู่บ้าน ซึ่งทำให้สมาชิกในชุมชนไม่ต้องเดินทางไกลเพื่อไปซื้อสินค้าจากในตัวเมือง ช่วยให้ลดรายจ่ายในด้านการเดินทางได้ส่วนหนึ่ง

6.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีความเข้มแข็งอยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ในเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านจากหน่วยงานของรับ เช่น อบต. , ร.พ.ช. แต่เมื่อมีการสร้างรายได้เพิ่มจากการกู้ยืมเงินกองทุนก็เป็นส่วนหนึ่งที่เพิ่มความเข้มแข็งในด้านการเงินมากขึ้นด้วย

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแห่น หมู่ที่ 7 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เพื่อศึกษาถึงกระบวนการดำเนินงานและสร้างศักยภาพในการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านว่าจะบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด เพื่อศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นว่ามีการพัฒนาโดยสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการเรียนรู้เพิ่มเติม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการวางแผนในการแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียงหรือไม่ อย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่ช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนท้องถิ่นมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร หลังจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้รับอนุมัติจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทเข้ามา

1.2 วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีขั้นตอนดังนี้

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมิน โครงการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) วางแผนการดำเนินงาน เช่น การกำหนดมิติเวลา ระยะเวลาสิ้นสุดการดำเนินงาน
- 3) กำหนดวิธีการเก็บข้อมูล เช่น การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต หรือการอภิปรายกลุ่ม และข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 4) รวบรวมข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์และประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์และปัญหาที่ตั้งไว้
- 5) วิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน โครงการจากข้อมูลที่ได้
- 6) นำเสนอผลการประเมินโครงการในรูปของสารนิพนธ์

1.3 ผลการดำเนินการ

จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านใหม่หนองแห่นพบว่า ในระยะแรกที่มีโครงการกองทุนหมู่บ้านเข้ามา ประชาชนยังไม่ให้ความสนใจมากนักและคิดว่าคงไม่ได้รับการจัด

สรรเงินกองทุนจากรัฐบาล ต่อมาเมื่อโครงการดังกล่าวเข้าไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ แล้ว ประชาชนในหมู่บ้านจึงเกิดการตื่นตัว และเข้าร่วมฟังการประชุมมากขึ้น ทำให้สามารถร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและร่วมกันจัดทำระเบียบ ข้อบังคับกองทุนฯขึ้นมา จากนั้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ร่วมมือร่วมแรงกันจนกระทั่งจัดตั้งกองทุนได้สำเร็จเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2544 และได้รับการจัดสรรเงินกองทุนหนึ่งล้านบาทเข้ามาในหมู่บ้านเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2544 และมีจำนวนสมาชิกเริ่มต้นจำนวน 139 คน และในปัจจุบันมีการปล่อยกู้ไปแล้วประมาณ 78 ราย ซึ่งเป็นทั้งผู้กู้รายเดือนและรายปี ส่วนใหญ่จะกู้ไปเพื่อทำการเกษตร เช่น ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังเป็นการกู้เพื่อไปเป็นทุน เช่น ค่าขาย หรือซื้ออุปกรณ์ วัสดุคิบสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งเงินทุนที่กู้ไปสามารถใช้เป็นเงินทุนในการพัฒนาอาชีพได้เป็นอย่างดี

1.4 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1) ปัจจัยด้านบวก สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปพัฒนาอาชีพ เช่น ปลูกมันสำปะหลัง จะมีความรู้ความเข้าใจในอาชีพของตนเป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มานาน จึงทำให้การนำเงินทุนไปใช้เกิดประโยชน์มากที่สุด

2) ปัจจัยด้านลบ สมาชิกส่วนใหญ่ยังคงมีหนี้สินที่ต้องชำระคืนเป็นจำนวนมาก เช่น หนี้สินจาก ธกส. และหนี้สินนอกระบบซึ่งมีการคิดอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ดังนั้นเมื่อสมาชิกกองทุนฯมีรายได้เกิดขึ้นก็ต้องนำไปชำระหนี้สิน ส่วนที่เหลือซึ่งมีจำนวนน้อยที่จะสามารถนำมาเลี้ยงครอบครัวและเป็นเงินทุนในการพัฒนาอาชีพต่อไป

1.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

1) ผลโดยตรง สมาชิกที่กู้ยืมไปบางส่วนมีรายได้เพิ่มขึ้นสังเกตได้ จากความสามารถในการนำเงินกู้มาชำระคืนพร้อมดอกเบี้ยก่อนครบกำหนดเวลาชำระคืนเงินต้น

2) ผลกระทบโดยตรง โครงการกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทสามารถช่วยลดหนี้สินที่ประชาชนในหมู่บ้านกู้ยืมมาจากที่ต่าง ๆ ได้บางส่วน

3) ผลกระทบโดยอ้อม ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีความสามัคคีมากขึ้น มีการพูดคุยซักถามกันมากขึ้น และช่วยกันตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

1.) ควรมีการระบุให้แน่ชัดว่าผู้ผู้ควรจะมีสถานะภาพแบบใด เช่น ผู้ผู้ที่มีครอบครัวเป็นครอบครัวเดียวไม่ว่าจะจดทะเบียนสมรสหรือไม่ก็ตาม สามารถขอผู้ได้ 1 คน หรือ ผู้ผู้ที่อยู่รวมกันเป็นครอบครัวชายโดยที่ไม่ได้แยกครัวเรือน สามารถขอผู้ได้ครอบครัวละ 1 คน เป็นต้น

2.) ควรมีการระบุบัญชีที่ 2 ว่าสามารถนำดอกเบี้ยที่ได้มาเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์หรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านได้ เช่น ค่าดำเนินการจัดประชุม ค่าเดินทางของคณะกรรมการในการเข้าร่วมอบรม เป็นต้น

2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

1.) ควรมีการระบุบทลงโทษคณะกรรมการที่ไม่มาเข้าร่วมประชุม เช่น หากคณะกรรมการคนใดไม่มาเข้าร่วมประชุมเกิน 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควรก็จะลงมติปลดออกจากการเป็นคณะกรรมการและคัดเลือกคณะกรรมการคนใหม่เข้ามาทำงานแทน เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินผู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1.) สมาชิกที่ผู้ส่วนใหญ่จะผู้ไปทำการเกษตร เพราะมีความรู้ความเข้าใจเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว และยังเป็นอาชีพที่สืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย แต่หากมีการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และปัญหาอันมากขึ้น ก็จะช่วยให้ทราบถึงวิธีการพัฒนาอาชีพของคนให้ดีขึ้น

2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการค้นคว้าวิจัยต่อไปเพิ่มเติม

1.) การศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในการศึกษาเพียง 10 เดือน และการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านก็ยังไม่ครบปี ทำให้มองเห็นภาพรวมเป็นภาพที่ดี เพราะผู้ผู้ทำการผู้เป็นรายปี ยังไม่ครบกำหนดชำระคืนจึงยังไม่พบปัญหาดังกล่าว ส่วนผู้ผู้ที่เป็นรายเดือนก็มีการส่งเงินตามเวลา ไม่มีการปรับ แต่หากมีระยะเวลาในการศึกษาที่มากกว่านี้ อาจได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้นและประเมินโครงการ โดยเห็นภาพรวมได้มากกว่านี้

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544
- ____. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วย การจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท(พชช.). (2544). ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค ปี 2544)
- ____. แบบประเมินผลและเทียบเป้าหมายข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน รายหมู่บ้านประจำปี 2544 (จปฐ.2 ประจำปี 2544)
- ทบวงมหาวิทยาลัย, ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา 2545.
- ทบวงมหาวิทยาลัย, ชุดวิชาการวิจัยชุมชน 2545.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย,2544. รายงานเศรษฐกิจรายเดือนธันวาคม 2544. กรุงเทพมหานคร : ธนาคารแห่งประเทศไทย
- ผู้พิทักษ์สิ่งแวดล้อม ห้องถนน...ห้องฟ้า...ห้องทุ่ง...ห้องทะเล... ไปสุขขอบฟ้า. การตลาดไฟฟ้า เครื่องกล อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม.ปีที่ 11 ฉบับที่ 123 (มกราคม 2543),66
- ผู้ใหญ่ว่างใหม่หนองแวน (2544). บันทึกประชุม ครั้งที่ 1/2544 : กองทุนหมู่บ้าน บ้านใหม่หนองแวน ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแวน (2545). ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองแวน
- ต่อสัญญาเช่าเศรษฐกิจพื้นที่ปลอดปัจจัยตกต่ำ. การเงินธนาคาร.ปีที่ 21 ฉบับที่ 238 (กุมภาพันธ์ 2545),83-85
- อัคนีดี SMEs หัวใจพื้นที่เศรษฐกิจผ่าน โครงการชุมชนชีวิตธุรกิจไทย. การเงินธนาคาร.ปีที่ 5 ฉบับที่ 237 (มกราคม 2544),150-154
- อาสาสมัครหมู่บ้านใหม่หนองแวน, ข้อมูลทั่วไปหมู่บ้านใหม่หนองแวน 2544